Περί του Εικονοστασίου και της εν αυτώ θέσεως των αγίων Εικόνων (Κόντογλου Φώτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 16 Ιουλίου, 2018

Τὸ εἰκονοστάσιον, κοινῶς τέμπλον, τοῦ ἱεροῦ ναοῦ χωρίζει τὸ Ἅγιον Βῆμα ἀπὸ τὸν κυρίως ναόν. Πρέπει δὲ νὰ εἶναι χαμηλόν, διὰ νὰ φαίνεται ἡ Θεοτόκος Πλατυτέρα, καὶ νὰ ἔχη τρεῖς θύρας, ἤγουν εἰς τὸ μέσον τὴν Ὡραίαν Πύλην, καὶ δύο πλαγίας μικρότερας θύρας. Νὰ ἔχη καὶ θυρίδας, εἰς τὰς ὁποίας νὰ μπαίνουν αἱ εἰκόνες, ζωγραφισμένες ἐπάνω εἰς σανίδι.

Ἡ δὲ θέσις τῶν Ἱερῶν εἰκόνων εἶναι αὕτη: Δεξιόθεν τῆς Ὡραίας Πύλης ἵσταται ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου Βρεφοκρατούσης καὶ ἀριστερόθεν ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὴν θυρίδα ὁπού εὑρίσκεται παραπλεύρως τῆς Παναγίας ἐκ δεξιῶν, ἵσταται ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου ἢ τῆς ἑορτῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιέρωται ὁ ναός, εἰς δὲ τὴν θυρίδα ὅπου εὑρίσκεται παραπλεύρως τοῦ Κυρίου, ἵσταται ὁ Τίμιος Πρόδρομος. Εἰς τὰς ἄλλας θυρίδας τοποθετοῦνται αἱ εἰκόνες τῶν λοιπῶν ἁγίων. Ἡ τοιαύτη διάταξις τῶν εἰκόνων εἶναι κανὼν διὰ τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ὑπεράνωθεν τῆς σειρᾶς ταύτης τῶν μεγάλων εἰκόνων τοποθετοῦνται μέσα εἰς μικροτέρας θυρίδας αἱ εἰκόνες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἔχουσαι εἰς τὸ μέσον, ὕπερθεν τῆς Ὡραίας Πύλης, τὴν εἰκόνα τῆς Δεήσεως, ἢ αἱ εἰκόνες τοῦ Δωδεκαόρτου, ἤγουν: ὁ Εὐαγγελισμός, ἡ Γέννησις, ἡ Ὑπαπαντή, ἡ Βάπτισις, ἡ Μετομόρφωσις, ἡ Ἔγερσις τοῦ Λαζάρου, ἡ Βαϊφόρος, ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, ἡ Σταύρωσις, ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις καὶ ἡ Πεντηκοστή. Ἐὰν αἱ θυρίδες εἶναι περισσότεροι τῶν δώδεκα, πρόσθεσον καὶ ἄλλας ὑποθέσεις, ὡς εἶναι ἡ ἴασις τοῦ Τυφλοῦ ἢ τοῦ Παραλύτου, ἢ ἄλλο τι θαῦμα, ἡ Προδοσία, ἡ Ἀποκαθήλωσις, ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος, αἱ Μυροφόροι, ἡ Ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ. Ἐπίσης, ἐὰν θέλης νὰ βάλης τοὺς ἀποστόλους, καὶ αἱ θυρίδες εἶναι περισσότεραι τῶν δώδεκα, βάλε καὶ κάποιους ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα, ὡς τὸν Λουκᾶν, Μάρκον, Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον, Ματθίαν, Ἀνανίαν, Βαρνάβαν, Τίτον, Τιμόθεον, Φιλήμονα, Νικάνορα κλπ.

Εἰς τὴν Ὡραίαν Πύλην τοποθετοῦνται, διὰ νὰ τὴν κλείουν, εἰς τὸ ἄνω μὲν μέρος ἢ παραπέτασμα, ἢ ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεγάλου Ἀρχιερέως, εἰς δὲ τὸ κάτω μέρος τὰ λεγόμενα βημόθυρα, ἤγουν δύο χαμηλὰ ξυλόγλυπτα θυρόφυλλα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ζωγραφισμένα εἰκονίδια ὁπού παριστάνουν ἢ τὸν Εὐαγγελισμόν, καὶ κάτωθεν τὸν Δαυὶδ καὶ Σολομώντα, ἢ τοὺς κορυφαίους Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, ἢ τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστάς.

Εἰς τὰς δύο πλαγίας θύρας ζωγραφίζονται οἱ Ἀρχάγγελοι Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ. Ἀπὸ τὰς εἰκόνας ὅπου ἵστανται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον, αἱ δύο παρὰ τὴν Ὡραίαν Πύλην, τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, λέγονται δεσποτικαὶ εἰκόνες.

Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ εἰκονοστασίου καὶ ὑπεράνω τῆς Ὡραίας Πύλης τοποθετεῖται Σταυρὸς ξυλόγλυπτος, ἔχων ἐπ’ αὐτοῦ ζωγραφισμένον τὸν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, καὶ ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ Σταυροῦ ἵσταται ἡ Θεοτόκος, ἱστορημένη ἐπὶ πινακίδος, ὡσαύτως ἀριστερόθεν ἵσταται ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Τὰ δύο ταῦτα εἰκονίδια ὀνομάζονται λυπηρὰ εἰς τὴν γλώσσαν τῆς ἁγιογραφίας.

("Ἔκφρασις", τ. Α', Ἐκδ. Παπαδημητρίου)

(Πηγή ηλ. κειμένου: agiazoni.gr*)*